

בג"ץ 8510/20
קבוע ליום: 9.12.20

בבית המשפט העליון
בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

1. עצאם ברכה
2. עמותת "גישה - מרכז לשמירה על הזכות לנוע"
על-ידי ב"כ עוה"ד מוריה פרידמן שריר ואח'
מעמותת "גישה - מרכז לשמירה על הזכות לנוע"
רחוב הרכבת 42, תל אביב
טל': 03-6244120; פקס: 03-6244130

העותרים

נ ג ד

1. שר הביטחון
2. מתאם פעולות הממשלה בשטחים
3. מנהלת התיאום והקישור (עזה)
על-ידי פרקליטות המדינה,
משרד המשפטים, ירושלים
טל': 073-3925107; פקס: 02-6467011

המשיבים

תגובה מטעם המשיבים

1. בהתאם להחלטת כבוד השופט ג' קרא מיום 7.12.2020, ולקראת הדיון הקבוע בעתירה, מוגשת בזאת תגובה מטעם המשיבים לעתירה, כדלקמן.
2. עניינה של העתירה בבקשת העותרים כי בית המשפט הנכבד יורה למשיבים לבוא וליתן טעם "מדוע לא יחזרו בהם מהחלטתם מיום 3.12.2020 ויאשרו את בקשתו של העותר לקבל היתר כניסה לרצועת עזה, לצורך השתתפות באבל על אמו" (ההדגשות במקור).
3. לעמדת המשיבים, דין העתירה להידחות בהיעדר עילה להתערבות בהחלטת המשיבים לדחות את בקשת העותר 1 (להלן: **העותר**) להיכנס לרצועת עזה מישראל. זאת, כיוון שבעת הזו, בשים לב למאבק בהתפשטות נגיף הקורונה, ולאור הסגר שהוטל על רצועת עזה מטעמים של שמירה על בריאות הציבור, ככלל לא מתאפשרת יציאתם של ישראלים לרצועת עזה, ובפרט לא לצורכי השתתפות בלוויה. מדיניות המשיבים נכון להיום, היא בחינת בקשות ליציאת ישראלים לרצועת עזה במסגרת קריטריון "משפחות חצויות" בלבד. יצוין, כי מדיניות זו של המשיבים עמדה בימים אלו ממש לבחינתו של בית המשפט הנכבד בהליך דומה, בבג"ץ 8278/20 **אנשראח דווד נ' אלוף פיקוד הדרום** (פורסם באר"ש, 7.12.2020), אשר לא מצא עילה להתערב בה.

עיקרי העובדות הצריכות לעניין

4. כעולה מכתב העתירה, העותר הוא אזרח ישראל, יליד 19██, המתגורר ב██.

5. ביום 2.12.2020 התייצב העותר במעבר ארז בכוונה לצאת לרצועת עזה. במקביל לכך, הגישה העותרת 2 בקשה מטעמו של העותר לקבלת היתר ליציאה לעזה לצורך השתתפות באבל על מות אמו. במסגרתה הבקשה צוין כי אמו של העותר "הלכה לעולמה אתמול בערב 1/12/2020, ההלוויה התקיימה לפני שעה"; וכי העותר "מבקש להיכנס לרצועת עזה היום על מנת להיות שם עם בני משפחתו".

צילום פניית ב"כ העותרת צורף לעתירה וסומן ע/1.

6. ביום 3.12.2020 הועבר מענה בעניינו של העותר מאת גורמי המשיבים, ובו נמסר כי בקשתו של העותר אינה מאושרת, "לאור אי-עמידה בקריטריונים ליציאת ישראלים לרצועת עזה בתקופה זו במסגרת המדיניות החלה על התנועה לרצועת עזה בשל התמודדות עם נגיף הקורונה". לעניין זה, יצוין כי בימים אלה, במסגרת התמודדות עם נגיף הקורונה הוגבלו התנועות והמעברים בין רצועת עזה לבין ישראל. בהתאם לכך, בחינת בקשות ליציאת ישראלים לרצועת עזה נעשית על בסיס חריג ופרטני, ובמסגרת קריטריון של "משפחות חצויות" בלבד.

צילום מענה המשיבים מיום 3.12.2020 צורף לעתירה וסומן ע/2.

7. בהמשך לכך, פנתה העותרת 2 בשנית לגורמי המשיבים בבקשה לבחון מחדש את החלטתם בעניינו של העותר. ביום 6.12.2020, ולאחר בחינה נוספת של עניינו של העותר, נמסר לב"כ העותר כי בקשתו של העותר נדחתה מהטעמים המפורטים לעיל.

צילום מענה המשיבים מיום 6.12.2020 צורף לעתירה וסומן ע/3.

המסגרת הנורמטיבית

8. נקודת המוצא לענייננו היא כי לישראלים אין זכות מוקנית להיכנס לשטח רצועת עזה, וכי כניסתם של ישראלים לשטח רצועת עזה ושהייה בו אסורה, אלא אם קיבלו היתר מיוחד לעשות כן.

9. הרקע לדברים הוא המצב הביטחוני המיוחד השורר במקום מאז השתלטות ארגון הטרור חמאס על רצועת עזה בקיץ 2007, כאשר מאותה נקודת זמן חל שינוי מהותי במדיניות ישראל בנוגע לתנועת אנשים בין ישראל ורצועת עזה.

10. בתמצית רבה נציין, כי מאז מלחמת ששת הימים ועד לחודש אוקטובר 2000 עמד בתוקפו היתר כניסה כללי לישראלים לשטח רצועת עזה, שטח שהוכרז כ"שטח סגור" עוד בשנת 1967.

11. בחודש אוקטובר 2000, לאחר פרוץ אירועי "גאות ושפל" ("האינתיפאדה השנייה"), הכריז מפקד כוחות צה"ל באזור על שטחי המועצה הפלסטינית ברצועת עזה כאסורים לכניסת ישראלים, אלא אם קיבלו היתר מיוחד לעשות כן (לעניין זה, ראו סעיף 12 לפסק דינו של כבוד הנשיא ברק בבג"ץ 9293/01 **ברקה נ' שר הביטחון**, פ"ד נו(2) 509 (2002)).
12. הממשל הצבאי ברצועת עזה הסתיים ביום 12.9.05, ועמו בטלה תחיקת הביטחון ברצועת עזה. כיום אסורה יציאתם של ישראלים לשטח רצועת עזה, אלא בהיתר, בהתאם להוראת סעיף 24(א) לחוק יישום תכנית ההתנתקות, התשס"ה-2005 (להלן: **חוק יישום תכנית ההתנתקות**), הקובע כי "החל ביום הפינוי של שטח מפונה לא ייכנס ישראלי לאותו שטח, ולא ישהה בו, אלא בהיתר שייתן לו המפקד [מפקד כוחות צה"ל באזור חבל עזה או אלוף פיקוד הדרום, לפי סעיף 2 לחוק – הח"מ] ובהתאם לתנאי ההיתר".
13. ואכן, בית המשפט הנכבד אישר בפסיקתו כי אין לישראלים זכות קנויה לצאת לרצועת עזה, לאחר כניסתו לתוקף חוק יישום תכנית ההתנתקות. כך, למשל, נקבע בבג"ץ 10336/06 **אבו חוצה נ' אלוף פיקוד הדרום** (28.12.06), כדלקמן:
6. על פי סעיף 24(א) לחוק יישום תכנית ההתנתקות, התשס"ה-2005, לא יכנס ישראלי לשטח חבל עזה בלא היתר מטעם המפקד. הגורם המוסמך לאשר כניסת ישראלים לחבל עזה הוא אלוף פיקוד הדרום, ובידו שיקול הדעת בענין התרת כניסתם של ישראלים לאיזור זה. בין שיקוליו עומד, מצד אחד, החשש כי כניסת ישראלים לעזה תיצור סיכונים בטחוניים משמעותיים בשל נסיונות צפויים של ארגוני הטרור לשלבם בפעילותם, לקידום מטרותיהם; מצד שני, נשקלים בהקשר זה היבטים הומניטריים הקשורים בצרכיהם הטבעיים של אזרחים ישראלים לבקר את קרובי משפחתם ברצועה, במיוחד במהלך החגים".
14. אף עוד קודם להשתלטותו של ארגון הטרור חמאס על רצועת עזה, בקיץ 2007, תנועת אנשים בין ישראל לרצועת עזה הייתה מוגבלת ביותר, והיתרים ניתנו רק במקרים מיוחדים. לאחר ההשתלטות, כאמור לעיל, חל שינוי מהותי במדיניות ישראל בנוגע לתנועת אנשים בין ישראל ורצועת עזה.
15. לעניין זה, ביום 19.9.07 קיבלה ועדת השרים לענייני ביטחון לאומי את החלטה ב/34, שבה הוגדרה רצועת עזה כ"ישות טרור" העוינת את מדינת ישראל, ומערכת הביטחון הונחתה, בין היתר, לצמצם תנועת אנשים בין שטח ישראל לרצועה, כמתחייב מן הסיטואציה הביטחונית הקשה (ראו לעניין זה בג"ץ 9132/07 **אלבסיוני נ' ראש הממשלה** (30.1.08)). מדיניות זו המשיכה גם לאחר מבצע "עופרת יצוקה", מבצע "עמוד ענן" ומבצע "צוק איתן", ואף ביתר שאת.
16. בהתאם, נקבעה מדיניות תנועת אנשים בין מדינת ישראל לרצועת עזה על בסיס שיקולים מדיניים וביטחוניים שונים. ביניהם: שלטון ארגון חמאס ברצועת עזה; פעולותיהם הבלתי פוסקות של ארגוני הטרור הפועלים ברצועת עזה נגד מדינת ישראל; כמו גם בשל שקידתם המתמדת של ארגוני הטרור לפעול להקמת שלוחות חדשות של תשתיות הטרור בתחומי

האזור ובישראל. כאמור, למדינה אין כל חובה לאפשר לאזרחיה להיכנס לשטח שהוכרז כ"שטח עויין", בו פועלים ארגוני טרור רבים במטרה לפגוע במדינת ישראל ובאזרחיה.

17. כך, למשל, התנועה של ישראלים דרך מעבר ארז לרצועת עזה הוגבלה, ככלל, למקרים הומניטאריים, ובהם בעיקר מקרים רפואיים דחופים, מצילי חיים, מעבר עובדי ארגונים בינלאומיים מוכרים, מעבר בני זוג ישראלים מ"משפחות חצויות" (כשבן הזוג השני מתגורר ברצועה) ומעבר סוחרים. כל זאת, בכפוף לשיקול דעתה של מדינת ישראל, אשר כאמור לא מוטלת עליה כל חובה בעניין זה. ראו לעניין זה האמור בבג"ץ 7235/09 **המוקד להגנת הפרט נ' אלוף פיקוד הדרום** (16.9.09).

18. בעקבות פעילויות ארגוני הטרור ברצועת עזה, והתגברות בסיכון הנשקף כתוצאה מיציאתם של ישראלים לרצועת עזה, הורה מפקד פיקוד הדרום ביום 23.7.15 על צמצום יציאת ישראלים לרצועת עזה באופן זמני, פרט למקרים פרטניים ובנסיבות חריגות ייחודיות ודחופות בלבד.

19. כיום, במישור הכללי, עמדת גורמי הביטחון היא כי לעת הזו יציאת ישראלים לרצועה, ומעבר של ישראלים בין רצועת עזה לבין ישראל, יוצרים סיכונים ביטחוניים משמעותיים, בין השאר משום שגורמי טרור ברצועה, ובראשם ארגון חמאס, מנצלים את המדיניות ההומניטארית בה נוהגת מדינת ישראל מול רצועת עזה לטובת קידום מטרות טרור, לרבות תוך ניצול ביקור בני משפחה, ואף קיים חשש כי יפעלו לגיוס סייענים בקרב אזרחי ישראל הנכנסים לרצועה לצורך קידום פעילותיהם.

20. במסגרת מסמך "סטטוס הרשאות בלתי מסווג לכניסת פלסטינים לישראל למעברים בין אזור יהודה ושומרון לבין רצועת עזה וליציאתם לחו"ל"¹ (להלן: **סטטוס הרשאות**), אשר מפורסם באתר מתאם פעולות הממשלה בשטחים ומתעדכן מעת לעת, נקבעים, בין היתר, הקריטריונים העדכניים לכניסת ישראלים לשטח רצועת עזה, כשבהקשר זה קיים גם "נוהל טיפול בבקשות ישראלים ליציאה מישראל לרצועת עזה"² (להלן: **נוהל הטיפול בבקשות**) המפרט את תהליכי העבודה בהקשר זה.

21. לענייננו, רלוונטי הקריטריון הקבוע בסטטוס ההרשאות במסגרת הקריטריונים לעניין יציאת ישראלים לרצועת עזה במקרה של "צורך הומניטארי חריג", שבו נקבע כי "יציאת ישראלים לרצועת עזה לצורך השתתפות בלוויה או בחתונה של קרוב מדרגה ראשונה, כולל סבים וסבתות" תיחשב לקריטריון המאפשר כניסה מישראל לרצועה (פס' 7(ב)(1)(ב) לפרק ב' בסטטוס ההרשאות).

¹ קישור למסמך סטטוס הרשאות: <https://bit.ly/2uIpNF7>.

² קישור ל"נוהל טיפול בבקשות ישראלים ליציאה מישראל לרצועת עזה": <https://bit.ly/2BSY06i>.

22. בהתאם, על-פי הנהלים, ישראלי המבקש לצאת לרצועת עזה רשאי להגיש בקשה, ל"משרד ישראלים" במת"ק עזה, וזו נבחנת באופן פרטני, בין היתר, על-ידי גורמי המת"ק וגורמי הביטחון.
23. בקשות אלה נבחנות הן בהתאם לקריטריונים הקבועים, הן על רקע המצב המדיני-ביטחוני המשתנה בין ישראל לרצועת עזה ומכלול הנסיבות (ראו בהקשר זה את שנקבע בסעיפים ד'-ה' לעמוד 3 בסטטוס ההרשאות).

מצב הדברים הנוכחי בעקבות התפשטות נגיף הקורונה

24. האמור לעיל הוא ביחס לימי שגרה, שבהם ההתמודדות העיקרית היא עם אירועים ביטחוניים העשויים להביא לשינוי וצמצום של הקריטריונים שנקבעו בסטטוס ההרשאות. עם זאת, כיום ישנה התמודדות עם בעיה מורכבת אחרת, שבגינה נדרשה המדינה לנקוט צעדים מחמירים ביותר, שאינם חלים על רצועת עזה בלבד.
25. כך, עם התפשטות נגיף הקורונה בישראל, וכניסתה של המדינה למתכונת חירום, נמסר מהמשיבים כי שר הביטחון החליט להטיל סגר על רצועת עזה מטעמים של שמירה על בריאות הציבור, ובהתאם הנחה מתאם פעולות הממשלה בשטחים שלא לאפשר יציאת ישראלים לרצועת עזה עד להודעה אחרת, כחלק מהצעדים הננקטים למאבק בהתפשטות הנגיף. בעקבות הנחיה זו, הוקפאה בחינתן של כל הבקשות שהוגשו למת"ק עזה ליציאה של ישראלים לרצועת עזה.
26. לצד זאת, ביום 19.4.20 גובש מתווה בין המשיבים לבין העותרים בבג"ץ 2442/20 **מרפת מאגד חסן אלטייף נ' אלוף פיקוד הדרום** (להלן: **עניין אלטייף**), לפיו תותר יציאת העותרים שם, ישראלים בעלי "משפחות חצויות" ברצועת עזה, לביתם שברצועת עזה, בכפוף לחתימתם על התחייבות שלפיה אם ייכנסו לישראל במהלך תקופת הסגר על רצועת עזה יידרשו לשהות בבידוד, שיחולו עליו כל ההגבלות והתנאים באשר לחייבים בבידוד ביתי שיהיו בתוקף באותה עת, וכן כי ככל שיכנסו שוב לישראל, לא תותר יציאתם לרצועת עזה בתקופת הסגר.
27. בהמשך לכך, לאחר בחינת הנושא מול הגורמים הרלוונטיים השונים, ובשים לב לכך שנכון לעת הזו צו בידוד ביתי אינו מחייב בבידוד ביתי את מי שהגיע לישראל מאזור יהודה ושומרון או מרצועת עזה, הוחלט על הנהגת מדיניות אחידה ביחס לבקשות דומות, בהתאם למתווה שגובש בעניין **אלטייף**, ולאור הערות בית המשפט הנכבד בפסק הדין שניתן בעניין זה, קרי: בחינת בקשות חריגות של "משפחות חצויות" על-ידי מת"ק עזה והגורמים הרלוונטיים, וככל שיוחלט להנפיק היתרים – התניית היציאה לרצועת עזה בחתימה על כתב הצהרה והתחייבות בנוסח מעין זה שנחתם על-ידי העותרים בעניין **אלטייף**.

28. כנובע מהאמור לעיל, הרי כי בשעה זו, נבחנות בקשות במסגרת קריטריון "משפחות חצויות" בלבד.

מון הכלל אל הפרט

29. על רקע התשתית העובדתית והנורמטיבית כפי שפורטה לעיל, עמדת המשיבים היא כי ההחלטה לדחות את בקשת העותר לצאת לרצועת עזה, מהווה החלטה סבירה בנסיבות העניין, אשר אינה מקימה עילה להתערבותו של בית המשפט הנכבד.

30. כפי שתואר לעיל, נכון לעתה, בעקבות התפשטות נגיף הקורונה בישראל, קבלת היתר ליציאה של ישראלי לעזה אינה מתאפשרת, ככלל, בהתאם להחלטת הדרג המדיני להטיל סגר על רצועת עזה מטעמים של שמירה על בריאות הציבור ולהנחיית מתאם פעולות הממשלה בשטחים שככלל לא לאפשר יציאת ישראלים לרצועת עזה עד להודעה אחרת, כחלק מהצעדים הננקטים למאבק בהתפשטות נגיף הקורונה. זאת, למעט המקרים החריגים, אשר פורטו לעיל ואשר אינם רלוונטיים לעניינה של בקשת העותר. יוער, בהקשר זה כי אין לקבל את טענת העותרים המשווה בין המדיניות החלה על תנועת פלסטינים לבין המדיניות החלה על תנועתם של אזרחי ישראל בכניסתם לרצועת עזה. מדובר במשטר תנועות שונה ומדיניות שונה החלה על אוכלוסיות שונות שנובעת משיקולים שונים, כמפורט לעיל, וכתוצאה מכך בחינת עניינם של אזרחים ישראלים המבקשים לצאת לרצועת עזה אינו דומה לעניינם של פלסטינים המבקשים להיכנס לישראל.

31. בנוסף, קבלת היתר ליציאה של ישראלי לרצועת עזה כפופה לעמידה בקריטריונים שבמדיניות התנועות המצמצמת ביותר בין מדינת ישראל לרצועת עזה, אשר נקבעה על בסיס שיקולים מדיניים וביטחוניים שונים, ובהם עליית החמאס לשלטון ברצועת עזה ופעולותיהם הבלתי פוסקות של ארגוני הטרור הפועלים ברצועה נגד מדינת ישראל.

לבסוף, קבלת היתר כאמור כפופה גם להיעדר מניעה ביטחונית פרטנית.

32. בענייננו, נוכח הנסיבות הייחודיות השוררות כעת לאור המאבק בהתפשטות נגיף הקורונה, ונוכח המדיניות לפיה ככלל לא מתאפשרת יציאה של ישראלים לרצועה (פרט למשפחות חצויות, היוצאות לטווחי זמן ארוכים, שבעניינן גובש הסדר מיוחד לחזור למקום מגוריהן); הרי שאין מקום להתיר את יציאת העותר לרצועת עזה, בנסיבות העניין. תנועה כגון זו המתבקשת בעתירה של ישראלי אל רצועת עזה תסכל את מדיניות המשיבים לעניין צמצום המעברים בין ישראל לרצועת עזה, וכן את מטרת ומהות הסגר.

33. לעניין זה נבקש להפנות לפסק דינו של בית משפט נכבד שניתן אתמול, בבג"ץ 8278/20 **אנשוראח דווד נ' אלוף פיקוד הדרום** (פורסם באר"ש, 7.12.2020), אשר הורה על מחיקת עתירה בהסכמה של עותרת שבקשתה להיכנס לרצועת עזה לצורך השתתפות באבל על מות אחותה נדחתה מאותם טעמים כפי שפורט בענייננו, וכך נקבע:

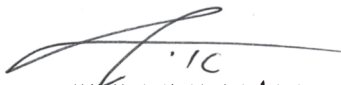
"בגמר הדיון, בהמלצתנו, שניתנה משום שלא נמצאה עילה להתערבותנו בעמדת המשיב, חזרו בהם העותרים מעתירתם.

מובן רצונה של העותרת לצאת מישראל לרצועת עזה, כדי לעמוד לצד בני משפחתה האבלים על אחותה, שהלכה לעולמה ביום 23.11.2020. אלא שבעת הזאת, מחמת המאבק בהתפשטות נגיף הקורונה, ובגלל הסגר שהוטל על רצועת עזה מטעמים של שמירה על בריאות הציבור, לא מתאפשרת יציאתם של ישראלים ככלל לרצועת עזה.

כאמור, בהסכמה, העתירה נמחקת בזאת. " [ההדגשות אינן במקור- הח"מ]

34. לבסוף, יצוין כי נוכח המגבלות המוטלות כיום בשל המאבק בהתפשטות נגיף הקורונה והרצון להשיב לפניית העותר בהקדם האפשרי, לא נדרשה בדיקה ביטחונית בעניינו של העותר, עובר למתן המענה בעניינו. לפיכך, וככל שיימצא בית המשפט הנכבד לנכון לאפשר את יציאת העותר לרצועת עזה, נדרש יהיה לקיים עבורו בדיקה זו, בהתאם לנהלי המשיבים.
35. סיכומי של דבר, עמדת המשיבים היא כי החלטה לדחות את בקשת העותר לצאת לרצועת עזה, מהווה החלטה סבירה בנסיבות העניין, אשר אינה מקימה עילה להתערבותו של בית המשפט הנכבד, ועל-כן דין העתירה להידחות.
36. העובדות המפורטות בתגובה זו נקראו ואושרו על ידי רס"ן אמיר אבו גינב, המשמש כרמ"ד תיאום במת"ק עזה. מטעמים טכניים, בגינם לא ניתן היה להחתימו על תצהיר בפני עורך דין במועד הגשת התגובה, נבקש להגיש את התצהיר החתום מחר בבוקר.

היום, כ"ב בכסלו תשפ"א
08 בדצמבר 2020

אילנית ביטאן, עו"ד

סגנית במחלקת הבג"צים

פרקליטות המדינה